

Noul parlament și viitorul Scoției

un dialog între ALICE BROWN și DAVID MCCRONE

În această discuție dorim să situăm noul parlament al Scoției într-un context mai larg. Vom împărți, precum galii, ceea ce avem de spus în trei părți: în primul rând, contextul istoric, apoi vom schița și explica atribuțiile noului parlament al Scoției iar, în cele din urmă, vom privi în viitor atât de departe pe cât e posibil. Toate aceste părți sînt esențiale. Dacă ignorăm istoria sau dacă o tratăm ca și cînd ziua de mîine nu ar exista, atunci nu vom înțelege cu adevărat această problemă foarte semnificativă a înființării unui parlament. Toți sîntem oarecum buimăciți că ne-am trezit în mijlocul unei asemenea probleme în istoria noastră. Făcînd parte din cercurile academice — în cazul nostru ca sociologi și politologi — dați-ne voie să încercăm să clarificăm aceste lucruri împreună. (...)

Dați-ne voie să începem cu istoria. Vom începe cu o simplitate totală și sperăm să fie una folositoare. În orice caz, acesta va constitui punctul de plecare al discuției noastre. Și anume, faptul că Tratatul de Uniune din 1707 a fost „o căsătorie de conveniență” între Scoția și Anglia prin care Scoția a obținut accesul la piața engleză din țară și, în special, din străinătate (lecții învățate în urma dezastrului Darien), iar Anglia și-a stabilizat granițele și relația politico-militară cu Scoția.

Î: Nu a fost oare Scoția păcălită să intre în Uniune? Ce părere ai despre faptul de „a fi cumpărată și vîndută pe aur englezesc”?

R: Nimeni nu poate nega că banii și-au schimbat stăpînul sau că Ducele de Hamilton ar fi avut o (pretinsă) durere de dinți în ziua prezentării „Protestului” final care a contribuit la elaborarea tratatului. Totuși, faptul că Uniunea a funcționat și a rezistat sugerează că, oricare ar fi fost cauzele sale imediate, ea a ajuns să fie o Uniunea stabilă, care se adaptează din mers la condițiile mereu schimbătoare.

Ideea în legătură cu Uniunea a fost că, în multe cazuri, Scoția profita de ambele lumi: accesul la influența economică/politică, precum și menținerea și dezvoltarea „societății ei civile” — sistemele legislative, educaționale și religioase autonome, precum și administrația locală (incluzînd sistemul monetar).

Î: Așadar, Scoția nu a devenit o colonie a Angliei?

R: Nu — acesta este un argument greu de susținut, dat fiind faptul că scoțienii au păstrat controlul asupra problemelor lor curente. Dacă privim la Irlanda și Țara Galilor, pe de altă parte, putem găsi dovezi de colonialism englez (și britanic). Este greu de susținut că scoțienii ar fi fost asupriți. Mai degrabă, ei au fost asupritori ai altor popoare, mai ales în Imperiul Britanic — „partenerii mezini” este felul în care îi descrie Tom Nairn în ansamblul imperial. Aceasta nu înseamnă, desigur, că toată lumea a profitat de pe urma Uniunii. A existat o opresiune regională considerabilă (mai ales în regiunile muntoase) precum și inegalități între clasele sociale. Scoțienii îi asupreau pe scoțieni. Numai începînd cu anii ‘45, guvernul britanic a acționat unilateral, fără să se consulte cu miniștri lui scoțieni.

Una peste alta, a existat o mișcare minoră, totuși, ca Scoția să părăsească Uniunea sau să o reformeze în așa fel încît ea să dețină un parlament sau o adunare proprie. S-ar putea pune atunci întrebarea:

Î: De ce nu poate în acest caz să continue Uniunea în forma sa actuală?

R: Să ne reamintim metafora noastră — că Uniunea a fost un mariaj de conveniență. Cu alte cuvinte, nu a fost rezultatul cuceririi Scoției de către Anglia; sau — dacă păstrăm pentru moment metafora căsătoriei — pentru că scoțianul și englezul s-au îndrăgostit unul de altul și au devenit Domnul și Doamna Britanie. Ei au trăit în aceeași casă pentru că — și atîta timp cît — le-a convenit acest lucru.

Î: Atunci de ce pare să nu le mai convină scoțienilor?

R: Amintiți-vă că este o problemă de context: Marea Britanie a fost unul din cele mai mari și mai puternice state din lume începînd cu mijlocul secolului al XVIII-lea și pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Fără îndoială că scoțienii au deținut o influență cu mult mai mare decît ar fi avut pe cont propriu. Cu alte cuvinte, Imperiul a fost foarte important pentru scoțieni — le-a furnizat piețe, slujbe în domeniul administrativ, putere, bani și un statut cu mult peste așteptările lor. Scoțienii, de asemenea, au făcut și ei un export de cultură prin intermediul imperiului, mai ales de principii meritocratice și de ceea ce Thomas Carlyle a numit „puritanism scoțian”.

Î: Ce s-a schimbat? De ce nu mai este convenabilă „căsătoria”?

R: Se află la mijloc un joc complex de forțe diferite. În primul rînd, este vorba de pierderea puterii economice și politice a Marii Britanii, de sfîrșitul Imperiului. Aceasta nu este o cauză suficientă, dar este stropul

care umple paharul evenimentelor secolului al XX-lea, mai ales din a doua jumătate a lui. Aceasta este tema de fundal, dacă doriți.

În al doilea rând, pe măsură ce Regatul Unit al Marii Britanii a devenit (treptat) democratic — amintiți-vă că a fost făurit, pentru a folosi expresia nimerit ambiguă a Lindei Colley —, statul a fost din ce în ce mai mult implicat în problemele sociale și economice. A durat destul de mult timp ca acest lucru să se întâmple într-un teritoriu în mod clasic *laissez-faire*, dar s-a întâmplat, mai ales pentru că Regatul Unit al Marii Britanii a trebuit să urmeze exemplul statelor mai „dezvoltaționiste” ca Germania și SUA la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Î: Așadar, Marea Britanie a devenit mai centralizată. Scoțienii nu au avut nimic de obiectat în acest sens?

R: Ba da, atunci când a contat, și au obiectat și împotriva propriilor politicieni care aveau convingeri unioniste: gândiți-vă la obiecția lui Walter Scott privind schimbarea monetară care a erodat bancnota scoțiană.

În același timp, în anii '80 ai secolului trecut a fost înființat în mod oficial Ministerul Scoțian pentru o administrare mai eficientă a Scoției. Acest lucru a fost înfăptuit mai ales pentru o guvernare tehnică mai eficientă, dar nu trebuie să pierdem din vedere faptul că a fost implicat în acest lucru un grad considerabil de „identitate națională”. La urma urmei, nu s-a contestat niciodată în mod serios faptul că un cadru de guvernare eficientă era cel scoțian.

Î: Au fost scoțienii, în acest fel, atât scoțieni cât și englezi?

R: Da. Este cu mult mai dificil pentru noi astăzi să înțelegem pe deplin faptul că cineva putea fi unionist și naționalist în același timp; că poate fi foarte mîndru că e scoțian și, în același timp, să aibă în vedere faptul că acest lucru îi dă posibilitatea de a fi britanic în aceeași măsură (nu englez). Vom vedea mai târziu că problemele identității sînt încă destul de complexe în țara noastră. *Întrebarea cheie este de ce nu a durat această stare?*

R: A existat o contradicție fundamentală în structura statului britanic care a devenit tot mai mult un punct de tensiune: Regatul Unit al Marii Britanii era un stat „unitar” (unii l-au numit un stat „unionist”, dar punctul cheie era că exista un singur legislativ). În același timp, o parte importantă a administrației a rămas în Scoția — să ne amintim de instituțiile societății civile — și acestea au devenit mai puternice și mai semnificative odată cu trecerea timpului. Pînă în 1950 cel puțin, orice proiect legislativ care se bucura de aprobarea parlamentarilor scoțieni a fost în mod virtual acceptat, cu excepția chestiunilor constituționale precum autoguvernarea. A existat întotdeauna o tensiune potențială între administrația londoneză și cea din Edinburgh și aceasta a crescut odată cu trecerea timpului.

Î: Cum se face atunci că această tensiune a atins apogeul abia în a doua jumătate a secolului nostru și nu mai devreme?

R: Momentul de răscruce l-a constituit cel de-al doilea război mondial. La un anumit nivel, el a consolidat Uniunea foarte mult. Războaiele tind să facă societățile mai solidare, chiar dacă numai pentru un timp. Tom Johnston, Secretarul de Stat la vremea războiului, a făcut din Ministerul pentru Scoția un mecanism foarte puternic, pe care guvernele care s-au succedat, conservator precum și laburist, l-au folosit pentru a restructura economia scoțiană, îndepărtînd-o de modelele învechite și aflate în declin ale industriilor tradiționale. De aici încolo, putem începe să discutăm despre o agendă economică scoțiană distinctă și explicită în domeniul public. Acest lucru nu s-a produs pentru că laburiștii ar fi devenit naționaliști — nici pe departe. Acesta a fost momentul în care laburiștii au dat înapoi în privința autoguvernării în interesul a ceea ce era numit în acele zile „centralism democratic”.

Î: Cum rămîne însă cu conservatorii, au jucat ei o carte naționalistă?

R: Pînă la un punct. Conservatorii nu s-au dat înapoi de la a pretinde că guvernul laburist de după război era anti-scoțian pentru că a centralizat puterea, inclusiv industriile naționalizate, la Londra. Conservatorii erau cu mult mai populari în Scoția în acea vreme, nu numai pentru că au jucat pe cartea scoțiană, dar — probabil mult mai important — ei au atras o secțiune importantă a clasei muncitoare protestante din Scoția. Partidul lor a fost singurul care a cîștigat după război (în 1955) 50 % din votul popular — în alianță cu Unioniștii liberali.

Î: Ce nu a mers totuși bine în cazul lor?

R: Spus simplu, nu au reușit să se înnoiască. Au pierdut votul clasei muncitoare pe măsură ce religia și-a pierdut puterea în politică și statul bunăstării a cîștigat în importanță. Nu au reușit să atragă populația care, în Scoția postbelică, își părăsea vechile comunități atît în termeni geografici — îndreptîndu-se spre noile orașe, de exemplu — cît și în termeni sociali — oamenii devenind mai mobili din punct de vedere social odată ieșiți din clasa muncitoare. Una peste alta, aceștia au fost oamenii care au devenit conservatori, sau cel puțin liberali, începînd cu jumătatea a doua a anilor '50.

Î: Dar întrebarea este de ce a contat aceasta în Scoția?

R: Deoarece într-un stat unitar, voința politică a majorității avea să depindă întotdeauna de felul cum votează Anglia, ceea ce nu este niciodată irațional, englezii constituind 85 % din populația Regatului Unit al Marii Britanii. Problema era democrația de tip majoritar. Acest lucru nu a contat pentru un timp, pentru că Scoția și Anglia au votat cu tărie pentru aceleași partide din momentul în care s-a introdus sufragiul universal și pînă în anii 1950, cînd totul a început să se schimbe. De atunci, a existat o discrepanță tot mai mare în destinul partidelor de la nord și de la sud de graniță.

Î: *Dar acest lucru nu înseamnă pur și simplu că scoțienii i-au votat pe laburiști?*

R: Numai pînă la un punct. Divergența dintre Scoția și Anglia se explică numai parțial prin succesul laburiștilor în Scoția (sau, mai degrabă insuccesul lor în Anglia). Celelalte partide — în mod clar Partidul Național Scoțian (PNS), dar și liberalii (mai tîrziu liberal-democrați) — s-au aliat pentru a se asigura că nu va rămîne toată puterea de decizie în mîinile laburiștilor. La urma urmei, laburiștii nu au deținut niciodată majoritatea voturilor în Scoția. Faptul că au cîștigat majoritatea fotoliilor parlamentare este o urmare a sistemului electoral bazat pe majoritate relativă.

Î: *Care este locul PNS în această poveste?*

R: PNS a fost la locul potrivit în momentul potrivit. Nu e o simplă coincidență că subiectul petrolului din Marea Nordului a intrat pe scena politică odată cu PNS. Amintiți-vă: scoțienii au intrat în Uniune mai mult pentru motive economice. A existat întotdeauna senzația că era mai avantajos pentru ei să facă parte din Uniune — pînă cînd a apărut petrolul. Oricare ar fi în termeni economici meritele sau dezavantajele, petrolul a avut un impact masiv asupra psihologiei politice. Le-a permis scoțienilor să își imagineze o Scoție independentă. De aici sloganul clasic: E petrolul Scoției! Din punct de vedere legal, nu era, dar sloganul a constituit un argument politic și moral, iar petrolul a contribuit la îndepărtarea unui obstacol important din calea susținătorilor independenței.

Apelul cheie al PNS în anii '70 a fost către alegătorii scoțieni mobili, care lăsa în urmă vechea Scoție pentru locuri de muncă noi și care presupuneau calificări noi și pentru noi structuri comunitare.

Î: *Da, dar PNS s-a ridicat și a căzut foarte rapid în anii '70, nu-i așa?*

R: Da — cei 11 parlamentari ai săi din 1974 au scăzut, în 1979, la numai 2, și votul lor, practic, s-a înjumătățit. Aceasta s-a întîmplat bineînțeles în urma alegerilor care au adus-o pe d-na Thatcher la putere, platforma ei proclamînd revenirea la starea inițială a statului și bazîndu-se pe o majoritate a voturilor englezilor din sud. Problema partidului ei a fost că „statul” care era minimalizat în Scoția era tocmai statul scoțian — sau mai degrabă sectorul public, care jucase un rol important nu numai prin furnizarea directă de locuri de muncă, dar și prin restructurarea economiei, în principal prin atragerea investițiilor interne. Casa St. Andrews și nivelul local al statului în Scoția au fost cei care au ajutat economia să se transforme și care au pus bazele unei simbioze intense cu afacerile private.

Î: *Ceea ce pare să ne ducă la întrebarea: A fost d-na Thatcher de vină?*

R: Depinde pentru ce anume. Cu siguranță înțelegea prea puțin că Scoția este o parte diferită a Regatului Unit al Marii Britanii. Noi făceam aici lucrurile într-un mod diferit. Partidul ei era foarte slăbit în Scoția și nu a reușit să se adapteze unei noi Scoții. Astfel, mesajul ei nu a fost receptat în Scoția pentru că nu exista un teren propice sau, dacă exista, era foarte restrîns. Thatcher a crezut că Adam Smith era, după cum spunea chiar ea, „un scoțian de treabă”, dar nu a reușit să îi înțeleagă pe scoțieni, și nici ei pe ea. Lovitura ei de teatru a fost Predica de pe colină cînd în 1988 a ținut o prelegere Bisericii Presbiteriene a Scoției despre propriile sale concepții cu privire la Evanghelie. Aceasta s-a dovedit a nu fi o întîlnire a minților.

Pe de altă parte, revendicarea înființării unui parlament scoțian nu a fost opera ei. Acest lucru a început cu mult înainte ca d-na Thatcher să apară pe scena politică. Totuși, ea a fost un catalizator, moașa fără voie a autoguvernării scoțiene.

Î: *Cum așa?*

R: Ei bine, baza puterii ei erau englezii din sud. Ea vorbea în mare parte limba Angliei de mijloc. Ea era ce era. Dar acest lucru nu a prins în Scoția sau în Țara Galilor și nici nu trebuia să prindă. Scoția și Țara Galilor reprezentau doar 15 % din electoratul britanic. Simbolismul contează mult în politică. Să luăm doar taxa pe persoană: multă lume socotește că Scoția a fost folosită ca teren de testare. Ei, bine, nu a fost așa. Conservatorii chiar au cerut introducerea acestui impozit care să înlocuiască impozitul local pe proprietate din Scoția care fusese reevaluat în anii '80. Ea, pur și simplu, le-a dat ce au dorit. În termeni electorali, acest lucru nu a avut nici un avantaj pentru nici una din părți. În 1987 conservatorii dețineau mai puțin de un sfert din totalitatea voturilor și nici măcar nu ar fi putut forma proverbiala echipă de fotbal (cinci de o parte, totuși, devenea o posibilitate).

Era foarte clar că indiferent de modul în care votează Scoția, ea are un guvern ales de altcineva. Atunci „deficitul democrației” a devenit parte a limbajului politicii scoțiene.

Î: *Toate acestea înseamnă că totul a durat pînă la doamna Thatcher. Nu a ieșit învinsă devoluția în urma referendumului din 1979? Și este cert faptul că opoziția era divizată?*

R: Da și nu. În 1979 o majoritate (52%) a scoțienilor au votat în favoarea devoluției. Cu siguranță, nu era de ajuns întrunirea procentului de 40% care i-a fost impus guvernului laburist, ce trăgea să moară, de către cei ostili constituirii unei adunări scoțiene. La urma urmei, dacă nu votai — sau chiar dacă erai mort — se socotea că ai votat împotriva. Când laburiștii au căzut de la guvernare în 1979, odată cu ei a căzut și proiectul de lege pentru devoluția Scoției. Guvernul conservator care a urmat a emis o rezoluție explicită prin care anula proiectul. Laburiștii și PNS s-au simțit trădați unul de celălalt (și de electorat) în 1979 și, pentru un timp, s-au retras în umbră.

Î: *Puși în fața unui guvern într-atîta de englez la a cărui cîrmă se afla un lider într-atîta de englez ca doamna Thatcher, de ce nu a avut succes PNS?*

R: În noua politică de clasă a anilor 1980, laburiștii erau într-o formă ideologică mai bună pentru a forma o opoziție în Scoția. Ei au fost (re)converșiți la autoguvernare printr-un tertip al destinului politic. A fost insuită o convenție a tuturor partidelor — Convenția Constituțională Scoțiană — pentru a duce mai departe devoluția. Toate partidele au fost invitate: conservatorii nu au avut însă nici o relație cu această convenție. La urma urmei ei erau șefii acum. PNS a venit și a plecat. El optase să urmărească o linie fundamentalistă în favoarea independenței, nimic mai puțin și au fost aproape nimiciți de dezastrul din 1979 și de sprijinul acordat politicii altora. Aceasta s-a dovedit a fi în avantajul laburiștilor. Convenția Constituțională Scoțiană le-a permis laburiștilor revenirea la gruparea care susținea autoguvernarea. Parlamentarii laburiștilor (excepție făcînd reprezentantul părții vestice a regiunii Lothian) au semnat Revendicarea Drepturilor, în care se stipula faptul că scoțienii aveau dreptul de a-și alege propria lor constituție. Scena era pregătită pentru noi tipuri de politică. După un start electoral greșit în 1992, lovitură de grație a venit în mai 1997. Prima dată de la Legea reformei din 1832 nu a existat nici un parlamentar conservator în Scoția. Urma să ia ființă un Parlament scoțian, dar nu înainte de un referendum. Am fi tentați să întrebăm

Î: *Am mai văzut asta — în 1979. De ce un nou referendum?*

R: Bună întrebare. Când Partidul Laburist a anunțat că, dacă va fi ales, va ține un referendum, mulți dintre adepții autoguvernării au fost foarte sceptici că aceasta ar duce la o re-editare a lui 1979. S-a dovedit a fi o mișcare isteasă a Partidului Laburist. În primul rînd, a oprit campania Secretarului de Stat de atunci, Michael Forsyth, care făcuse pînă atunci jocurile cu „taxa pe tartan”, cu alte cuvinte, că instituirea unui parlament scoțian va duce la o ridicare a taxelor și, astfel, acesta va fi nepopular. În al doilea rînd, laburiștii au dorit un mandat clar și independent pentru parlament — pe care un referendum îl putea oferi — pentru a curăți pasajul dintre cele două Camere ale Parlamentului. Și ei își aminteau lecția lui 1979, cînd guvernul și proiectul său de lege cu privire la devoluție au fost tîrîte pînă la înfrîngere. Aceasta a fost o moștenire importantă a răposatului John Smith care călăuzise Proiectul de Lege a devoluției Scoției prin parlament și care susținuse referendumul ca pe un mijloc de reflectare, în opinia sa, a dorinței profunde a poporului scoțian. În acest timp, guvernul a emis varianta proprie a proiectului de lege în două luni de la alegerea sa. Proiectul a devenit un best-seller.

Campania în sine i-a găsit pe laburiști, liberal-democrați și PNS — care sub Alex Salmond și-au domolit atitudinea fundamentalistă în privința devoluției — înhămați în aceeași cursă avînd ca țintă înfrîngerea campaniei stîngace împotriva devoluției, dusă de un Partid Conservator înfrînt și demoralizat.

Î: *A fost guvernul surprins de rezultat?*

R: Cred că da. În noaptea numărării voturilor referendumului și înainte de anunțarea rezultatelor, plutea o anumită tristețe în foaierul Centrului de Conferințe de la Edinburgh, dacă nu pentru rezultatul la întrebarea întîi (Credetți că ar trebui să existe un parlament scoțian?), atunci pentru întrebarea a doua — întrebarea referitoare la variația impozitelor, și o tristețe în special privind rezultatul voturilor. Pesimismul a fost depășit. Susținerea a fost de 3 la 1 pentru principiul constituirii unui parlament; 2 la 1 pentru a doua întrebare; și un rezultat final de 60% care, dată fiind caracterul perimat al evidențelor electorale, era de fapt echivalentul a 67% potrivit unor evidențe actualizate. Raportat la rezultatele pe care le obțin de obicei referendumurile, acestea erau cu adevărat respectabile. Cercetări precum Studiul Referendumului Scoțian indică faptul că alegătorii sînt mult mai interesați de posibilele acțiuni ale unui parlament scoțian decît ale celui din Westminster.

Guvernul s-a grăbit să treacă legea prin Parlament înainte de Crăciun. Clauza 1 (1) spunea clar: „*Se instiue un parlament scoțian*”.

Î: Ce va face noul parlament scoțian, ce puteri va deține? Pe de altă parte, ce responsabilități îi vor reveni Parlamentului de la Westminster?

R: În esență, orice prerogative care nu au fost explicit rezervate Westminster-ului, sînt delegate parlamentului scoțian. Acesta este reversul a ceea ce a fost propus pentru Camera legislativă scoțiană în 1979. Să începem așadar cu aria de responsabilități rezervate Londrei:

Puteri Rezervate:

- Constituția Regatului Unit al Marii Britanii
- Politica Externă a Regatului Unit al Marii Britanii, inclusiv relațiile cu Europa
- Apărarea și Securitatea națională a Regatului Unit al Marii Britanii
- Protecția granițelor
- Sistemul fiscal, economic și monetar al Regatului Unit
- Piețe comune pentru produsele și serviciile Regatului Unit
- Legislația muncii
- Securitatea socială
- Reglementarea unor anumite profesii
- Siguranța și reglementarea transportului
- Aspecte ale sănătății, medicinei, mass-media și culturii.

Edinburgh-ul va avea următoarele responsabilități.

Puterile Parlamentului scoțian:

Toate ariile nerezervate, incluzînd:

- Sănătate
- Învățămînt (de la învățămîntul primar pînă la învățămîntul superior)
- Instruirea
- Guvernarea locală
- Asistența socială
- Spațiile locative
- Dezvoltarea economică
- Transportul
- Legislația și afacerile interne
- Mediul înconjurător
- Agricultură, pescuitul și silvicultura
- Sportul și artele
- Cercetarea și statistica

Î: Nu este aceasta rețeta ideală de conflict? Cum se pot împărți puterile în asemenea mod?

R: Ei, bine, multe țări fac acest lucru. La urma urmei, sistemele federale sînt bazate pe diviziunea responsabilităților guvernamentale.

Î: Da, dar aici nu este vorba de federalism, nu-i așa?

R: Nu, dacă te referi la federalismul din SUA sau Germania unde fiecare stat sau regiune are puteri similare. Acela este federalism simetric. Există, desigur, și federalism asimetric. În Spania, de exemplu — care se descrie ca un „*stat al autonomiilor*” — națiunile istorice — Catalonia, Țara Bascilor și Galicia, toate au mai multe puteri decît regiunile Spaniei. Se pare că sistemul funcționează destul de bine.

Î: Atunci de ce nu avem și noi federalism?

R: Ei, bine, într-un fel este chiar ceea ce se întîmplă dacă punem la socoteală Adunarea Țării Galilor, cea a Irlandei de Nord și parlamentul Scoției. Este asimetric, bineînțeles, dar deschide regiunilor engleze posibilitatea de a forța obținerea unei autonomii regionale mai mari. Dacă ne gîndim la federalismul simetric, atunci sînt două probleme legate de acesta: Anglia este prea mare pentru a fi o regiune de sine stătătoare — 85% din populație trăiește aici; și în al doilea rînd, nu poți împărți ușor Anglia în regiuni, sau aștepta ca ele să își formuleze propriile revendicări. Pur și simplu acest lucru nu este realizabil. Dar, bineînțeles, aceasta lasă, totuși, loc întrebării:

Î: De ce ar trebui Scoția să obțină mai mult decît alții?

R: Pentru că ea totdeauna a fost o națiune în cadrul statului Britanic, nu o regiune. Ne întorcem din nou la analogia noastră cu căsătoria de conveniență. Scoția a fost unul din partenerii fondatori ai Marii Britanii și a deținut întotdeauna un grad semnificativ — și în continuă creștere — de delegare de competențe începând cu 1707. A fost mai mult o devoluție administrativă decât politică. Un alt motiv este că Scoția a avut o legislație separată încă din timpul Uniunii.

În multe moduri, constituirea unui parlament va conferi transparență și democrație proceselor pe care Ministerul pentru Scoția le controla deja. Scoția are, de asemenea, sistemul ei juridic propriu pe care nu îl are Principatul, dar Provincia nu va avea puterea de a crea legislație primară.

Î: Și nu ar trebui să i se dea aceste puteri?

R: Dacă le dorește la timpul potrivit, de ce nu le-ar avea? Devoluția puterii în acest mod nu este un joc cu sumă nulă, în care dacă Scoția primește mai multă putere, atunci celelalte națiuni și regiuni nu o mai pot avea. Este o chestiune de revendicare politică. De exemplu, cererea Țării Galilor de delegare a puterii a fost mai puțin puternică decât cea a Scoției, și guvernul a trebuit să cîntărească cu atenție cît de multe sau cît de puține competențe să delege Adunării Galeze pentru a-i spori șansele la referendum. Dacă se oferă un grad prea mare de devoluție, atunci unii ar putea vota împotriva; în timp ce dacă se oferă mai puțin, atunci ar fi alții care ar putea vota împotriva — este ceea ce numim problema ușii batante. Trebuie să judeci foarte bine în ce parte înclină balanța pentru a duce la maximizarea voturilor pozitive, oricare ar fi motivele. După cum știm, în Țara Galilor a fost o cursă umăr la umăr.

Î: Nu va genera un parlament scoțian conflicte cu Westminster-ul?

R: Nimic nu este inevitabil în politică, dar conflictul — condus în mod deschis și înțelept — constituie însăși substanța politicii: cine obține ceea ce va trebui dezbătut și hotărît cu seriozitate. Dînd vina pe altcineva — de pildă, Westminster-ul pentru problemele tale — nu îți va face ție, or sistemului nici un bine.

Există și potențiale probleme cu două tășuri:

Securitatea socială, spre exemplu, este o putere rezervată, dar beneficierea de spațiu locativ este o competență delegată. Merită să fie urmărit cum va funcționa aceasta în practică, mai ales dacă guvernul duce la îndeplinire intenția sa de a reforma sistemul asistenței sociale. Putem observa, de exemplu, felul în care variațiile teritoriale ale nivelului de beneficiere se armonizează cu variațiile salariale și în prețurile locuințelor.

În mod similar, politica macro-economică este păstrată de Westminster, dar constituie un punct de convergență care de fapt ghidează economia în timpurile noastre care sînt ale piețelor globale. Folosirea unor rate ale dobînzilor foarte mari pentru a domoli economia unor anumite regiuni ale Regatului Unit al Marii Britanii în timp ce alte părți resimt nejustificat această domolire, este încă un domeniu potențial care merită atenție. Deja am observat plîngeri din partea unor regiuni ca Nordul Angliei în legătură cu echilibrul dezavantajos dintre inflație și șomaj.

Mass media audio-vizuală este o altă sferă mult mai proeminentă în ultimul timp. De exemplu, ar trebui să existe o alternativă locală a știrilor de televiziune în Scoția și ar trebui ca BBC-ul din Scoția să aibă mai multă putere delegată? Această întrebare și-o pun multe „filiale” scoțiene ale diferitelor organizații din Regatul Unit al Marii Britanii, în contextul existenței unui parlament scoțian. Și, bineînțeles, este de presupus ca parlamentul scoțian să dezbată toate chestiunile legate de Scoția, inclusiv acelea rezervate Westminster-lui. O problemă cheie sînt banii:

Î: Cum va fi finanțat parlamentul?

R: În primul rînd prin subvenția în bloc care deja există și care se bazează pe ceea ce se numește formula Barnett. Aceasta înseamnă că există un buget de 15 miliarde lire sterline. Parlamentul va avea puterea să crească sau să descrească rata de bază a impozitului pe venit stabilită de Parlamentul Regatului Unit al Marii Britanii de un maxim de 3 penny la lira sterlină. Acest lucru înseamnă că Parlamentul Scoției va avea dreptul să decidă cum va distribui bugetul alocat de 15 miliarde lire sterline pentru diferitele arii de responsabilitate. Poate decide să direcționeze orice fonduri suplimentare spre proiecte specifice.

Î: Nu se va alătura acestor complicații și sistemul de votare al Parlamentului Scoției?

R: Haideți să conturăm ce implică de fapt sistemul de votare:

- 129 de membri ai Parlamentului Scoțian (MPS)
- aleși după o formă a sistemului membrului supleant (SMM)
- majoritatea va fi aleasă din 73 de circumscripții
- ceilalți 56 de membri — „membri supleanți” — vor fi aleși de pe listele de partid alcătuite pentru fiecare dintre circumscripțiile Parlamentului european actual (7 din fiecare cele 8 circumscripții europene).

- alegătorii vor avea două voturi:
  - pentru o circumscripție electorală a Membrilor Parlamentului scoțian
  - pentru partidul politic pe care îl aleg
- voturile pentru circumscripția electorală a membrilor parlamentului scoțian vor fi calculate pe baza întrunirii unei majorități relative (de exemplu, candidatul care primește cele mai multe voturi va fi ales)
  - voturile pentru membrii supleanți vor fi calculate pe baza circumscripției electorale parlamentare europene. Locurile vor fi alocate prin ajustări pentru a reflecta procentajul voturilor permise de partidele politice
    - partidele sînt libere să-și construiască propriul mecanism pentru a asigura o reprezentare paritară femeii/bărbați.

În abordarea problemei eligibilității pentru parlamentul scoțian, guvernul a afirmat în Proiectul de lege că ține să atragă în cursa pentru Parlamentul Scoției candidații diferitelor comunități care reprezintă o paletă cât mai largă de interese. În particular guvernul acordă mare importanță oportunităților egale pentru toți — inclusiv femeilor, membrilor minorităților etnice și oamenilor cu handicapuri fizice. În document se comentează: „toate partidele politice care oferă candidați pentru parlamentul scoțian trebuie să își aducă aminte de acest fapt în procesul intern de selecție al candidaților”. Acesta este sistemul. Cum rămîne cu politica?

Î: Care este rezultatul cel mai probabil în termeni politici?

R: Este puțin probabil că vreun partid să întrunească o majoritate absolută. Acest lucru va afecta, desigur, dominația tradițională a laburiștilor în Scoția. Trebuie să ne amintim însă că această dominație este una de locuri parlamentare, și nu de voturi. De exemplu, la alegerile electorale din 1997, laburiștii au cîștigat 78% din locurile din Scoția, dar la un procent de 46% de voturi.

Donald Dewar a făcut cunoscut rezultatul posibil; scriind în jurnalul nostru, *Afaceri scoțiene*, el spunea:

„Schimbările aduse sistemului electoral sînt curajoase după orice standarde și, într-adevăr, unii dintre colegii mei de partid mai puțin caritabili consideră sistemul electoral proporțional ca o formă de sprijin caritabil aproape fără precedent în politica scoțiană.” (Dewar, număr special al jurnalului *Afaceri scoțiene*, 1998:9)

Este probabil ca laburiștii să fie cel mai mare partid, dar nu să obțină majoritatea absolută. Orice partid trebuie să cîștige 65 de locuri pentru aceasta. Este posibil un guvern de coaliție, probabil între laburiști și liberal-democrați, acești din urmă partenerii laburiștilor în Convenția Constituțională Scoțiană în anii 1980 și 1990.

Î: Cît de predictibil va fi votul? Nu vor vota oamenii pentru același partid pentru care votează de obicei?

R: Nu neapărat, din două motive. În primul rînd, anchetele și sondajele de opinie sugerează că electoratul face distincția dintre alegerile pentru Westminster și alegerile pentru Holyrood. Laburiștii sînt cu mult înaintea Partidului Național Scoțian în alegerile pentru Westminster (de la 15 pînă la 20 procente), dar decalajul este probabil mult mai mic în alegerile pentru parlamentul scoțian. Sondajele de opinie recente îi descriu pe laburiști și PNS ca fiind umăr la umăr atît la votul pentru o majoritate relativă cît și la cel pe baza listelor de voturi ale partidelor. Dată fiind înfietarea laburiștilor la primul vot, este posibil ca partidul lor să devină cel mai mare, cîștigînd aproximativ 50-55 locuri față de 45-50 ale Partidului Național Scoțian. Nu trebuie să fim surprinși de diferența dintre voturile londoneze și cele din Edinburgh. La urma urmei, în alegerile autonome din Catalonia, naționaliștii au obținut aproximativ 40% din voturi, în timp ce socialiștii au avut doar 25%. Repartiția voturilor este inversă în alegerile pentru instituțiile de nivel național.

Î: Ai afirmat că există și un al doilea motiv pentru care oamenii ar putea vota diferit.

R: Avînd loc două voturi în loc de unul, asta adaugă o notă distractivă și de imprevizibilitate. Studiul alegerilor din 1997 și studiul referendumului scoțian sugerează că aproape o treime din electorat își va împărți voturile între mai multe partide, fapt care va avea cu adevărat relevanță în opțiunea alegătorilor laburiști și a PNS. De exemplu, aproximativ două treimi din alegătorii laburiști aleg PNS ca a doua variantă și două treimi din alegătorii PNS aleg laburiștii ca a doua variantă a lor.

Î: Cum așa? Nu sînt ei dușmani de moarte?

R: Depinde de ce vrei să spui. Laburiștii sînt în favoarea devoluției, iar PNS în favoarea independenței. Totuși, analiza noastră privind comportamentul și atitudinile alegătorilor arată că ambele partide sînt de centru-sînga și se află în competiție pentru aproximativ același tip de voturi, care în Scoția sînt majoritare. Simpatizanții laburiștilor și ai PNS sînt aproape toți de centru-sînga în aproape toate problemele. Grupul mult mai restrîns de alegători ai conservatorilor (numai 17% optează pentru conservatori în primul și în al doilea rînd, față de 56% pentru laburiști și 41% pentru PNS) formează aripa de dreapta. Liberal-democrații care dețin 29% ca

opțiune primă sau secundă a alegătorilor se situează undeva la mijloc, dar mai apropiați de laburiști și de PNS decât de conservatori.

Î: Ce va putea influența modul în care vor vota oamenii în mai anul viitor?

R: Avem două dovezi; studiul efectuat imediat după alegerile din mai 1997 și unul similar după votul referendumului din septembrie. Ambele sugerează că electoratul este influențabil de trei factori. Factorul cu maximum de influență este despre cine socotește electoratul că lucrează pentru interesele Scoției. Conservatorii au ieșit prost la acest punct, pe cînd PNS a ieșit foarte bine. Al doilea factor de influență este ce fel de politici doresc oamenii să urmărească parlamentul. Electoratul scoțian este în mai mare măsură de centru-stînga decât cel britanic, astfel încît orice partid care se înscrie în acest curent, este bine văzut. Al treilea factor, și aici unii ar putea fi surprinși, este atitudinea față de independență. Cînd spui acest lucru, automat se ridică o întrebare:

Î: Nu este acesta un parlament devoluat? Ce legătură are cu independența?

R: Adevărat, dar electoratul nu pare să facă distincțiile clare implicate în această întrebare. De exemplu, oamenii au mari așteptări din partea eficacității parlamentului scoțian, și sînt optimiști în legătură cu faptul că parlamentul va oferi oamenilor obișnuiți un drept mai mare de decizie în modul în care Scoția este condusă, vor avea o voce mai puternică în Regatul Unit al Marii Britanii și în Europa. Atitudinea față de independență va deveni o problemă cheie în politica scoțiană. Aproximativ patru din zece alegători doresc independența. Aceasta nu este o majoritate bineînțeleasă, dar aproximativ 60% din scoțieni, indiferent de ceea ce preferă, se așteaptă ca independența să fie cîștigată în decursul a 20 de ani. Aceasta înseamnă că ea nu mai pare de neconceput.

Î: Nu sînt sigur că mi-ai răspuns la întrebare. Ce legătură are asta cu independența?

R: Ei, bine, susținătorii independenței nu le pot avea pe amîndouă. Dacă parlamentul devoluat funcționează, dacă oamenii își socotesc satisfăcute așteptările, atunci vor putea afirma că scoțienii pot să-și poarte singuri de grijă și vor vrea să facă mai mult. Dacă, pe de altă parte, parlamentul nu va avea impactul scontat, ei pot argumenta că este din cauză că nu are suficientă putere, ceea ce numai independența o poate oferi.

Î: Nu înseamnă aceasta că afirmația făcută de unii anterior cum că devoluția este o pantă alunecoasă ar fi în cele din urmă adevărată?

R: Nu. Nimic nu este inevitabil în politică și avem toate motivele pentru a putea intra în joc. Va depinde doar de electorat dacă independența se va produce sau nu. Ea nu poate fi pur și simplu scoasă de pe agenda politică.

Hai-deți să aruncăm o privire asupra scenariilor. Este adevărat că dacă PNS poate mobiliza preferințele politice și dacă acest fapt va fi cuplat cu absența unei ostilități profunde pentru independență, partidul va putea înregistra mari progrese electorale. Una din descoperirile cruciale ale analizei noastre este aceea că scoțienii diferă de restul britanicilor în privința politicilor de urmat tocmai în domeniile rezervate Westminster-ului — securitate socială, politică economică, iar învățămîntul este aria politică în care scoțienii diferă cel mai mult de restul britanicilor. Aceasta este, bineînțeleasă, o putere care a fost delegată.

Dacă guvernul nu va face progrese în ce privește problema sărăciei și îmbunătățirea economiei, atunci PNS se va afla pe o poziție puternică. Totuși, PNS încă trebuie să treacă peste obstacolul reprezentării proporționale pentru a cîștiga puterea. Și, dacă o va face și cînd o va face, va trebui să convingă electoratul ca printr-un referendum să voteze pentru independență.

Î: Laburiștii nu pot face nimic?

R: Ba da. Laburiștii sînt cel mai mare partid din Scoția, cu o prezență enormă în toate aspectele vieții scoțiene. Sistemul electoral actual îi poate spori susținerea în alegeri, dar laburiștii constituie o parte centrală a consensului social-democratic în Scoția și a făcut parte din el mai mult timp decât PNS. Obiectivul partidului este de a dezvolta o atitudine independentă față de Londra, pentru a deveni un partid scoțian laburist autentic, un lucru de la care a reușit să se eschiveze pînă acum. Aceasta înseamnă să susțină cauza scoțiană chiar atunci cînd Partidul Laburist Britanic este de altă părere. Nu este imposibil. Partidul Socialist din Spania și cel din Catalonia au fost tot timpul puși în fața acestui lucru. Depinde, de asemenea, de liberal-democrați, de posibilitățile lor parteneri de coaliție, de a-i menține pe laburiști onești cu ei înșiși.

Î: Nu ai menționat nimic despre conservatori. Ei nu mai prezintă nici o relevanță în momentul de față?

R: Nu se poate anula cel mai vechi partid politic din Scoția. Totuși, el se află într-o anumită dezordine. Continuă să rămînă în ghetto-ul în care s-a retras încă din 1950. Aflarea la putere pentru 18 ani, din 1979 pînă în 1997, a dăunat foarte mult conservatorismului scoțian. El nu a deținut un mandat independent la nord de graniță. Are putere, dacă vreți, dar nu susținere. El se confruntă cu trei probleme acum în Scoția. În primul rînd, ei reprezintă o atracție doar pentru o minoritate care are opinii ferme de dreapta. Celelalte partide din Scoția sînt

mult mai mult apropiate de valorile politice și preferințele politice ale scoțienilor. Mai mult de 90% din cei care se consideră neconservatori se așteaptă ca aceștia să activeze în interesul Scoției „numai pentru un timp” sau „aproape niciodată”. Ei sînt considerați un partid anti-scoțian. Și în cele din urmă, sînt „împovărați” cu moștenirea unui parlament căruia i s-au opus vehement. În timp ce partidul scoțian începe să se obișnuiască, dacă nu să iubească, cu delegarea puterii, există elemente la sud de graniță — asociate cu naționalismul englez — care sînt mult mai ostile.

Aceasta ridică o întrebare care pare în ochii multora drept un lucru îngrijorător:

Î: Nu este cumva naționalismul de orice fel — englez sau scoțian — bazat pur și simplu pe o rivalitate, sau chiar ură, etnică? Nu cumva parlamentul Scoțian nu ar face altceva decît să deschidă această cutie a Pandorei?

R: Cred că există o serie de neclarități în această problemă. Pentru început, să ne referim la problema naționalismului englez. Englezismul este o creatură foarte curioasă și neobișnuită în măsura în care este implicit, și în care este confundat cu a fi britanic. Identitățile naționale — ori naționalitatea — de obicei trebuie să aibă un „altul” în contrast cu care să se poată identifica. Mă întreb dacă Scoția este „altul” pentru Anglia în vreun mod semnificativ. Noi nu sîntem nici destul de mari și nici destul de importanți pentru a conta. Cred că ar trebui să aruncăm o privire spre Europa continentală — spre Franța și/sau Germania — pentru acest lucru. În al doilea rînd, avem multe dovezi că oamenii din Anglia nu sînt ostili devoluției scoțiene. Cred că s-ar putea descrie poziția lor ca fiind situată între o susținere reținută și neutralitate.

Î: OK. Dar nu este oare Anglia pentru noi acel „celălalt”? Parlamentul nu va resuscita atitudinea etnică anti-engleză?

R: Fără a dori să par vanitos, mă îndoiesc de aceasta foarte mult. Să mai privim o dată dovezile. Părți ale mass-mediei au activat din greu pentru a găsi dovezi de anti-englezism, este un fel de profecie care își provoacă împlinirea. Nu avem nici o dovadă, fie în atitudine, fie în comportare, că anti-englezismul ar fi în creștere. Chiar mai mult, s-ar putea afirma că avînd un sistem electoral în care Scoția are un deficit de 18 ani, ar fi fost într-adevăr de presupus crearea un curent anti-englezesc.

În urma studiilor noastre avem dovezi chiar mai puternice. De ce votează oamenii un parlament scoțian? Ei, bine, ați putea spune că așa își exprimă etnicitatea lor scoțiană. Plauzibil, dar incorect. Identitatea națională a jucat un rol minor în modul în care s-a votat în septembrie trecut. De exemplu, 72% din populația care s-a autoidentificat drept scoțiană a votat în favoarea înființării parlamentului. La fel au făcut 63% din cei care s-au autoidentificat drept britanici. Sprijinul acordat parlamentului scoțian atît de amplu s-a reflectat în majoritatea clară a fiecărui grup social: atît femeile cît și bărbații; clasa muncitoare și clasa de mijloc; atît bătrînii cît și tinerii; atît catolicii cît și protestanții, ș.a.m.d.

Î: Ce este, dacă nu o exprimare a etnicității, dorința de înființare a unui parlament scoțian?

R: Pe scurt: oamenii din Scoția au votat pentru un parlament pentru că s-au așteptat ca acesta să le îmbunătățească viața. Poziția socială, identitatea națională au jucat un rol mic în decizia de a vota sau nu pentru parlament. Acesta este motivul pentru care, la o adică, oamenii au votat ca parlamentul să dețină competența modificării impozitelor. Mulți s-au așteptat ca impozitele să crească, dar acest lucru nu a contat foarte mult în modul în care au votat în septembrie și aceasta din cauză că se așteptau, de asemenea, ca aceste impozite mai mari să fie utilizate cu înțelepciune pentru asistența socială și în beneficiul social, și pentru ameliorarea economiei, a șomajului, a învățămîntului, a domeniului sanitar ș.a.m.d. Cu alte cuvinte, se pare că se acționează în virtutea unei agende bazate mai mult pe dimensiuni „civice” decît „etnice”. Este mai puțin o problemă de origine și strămoși, și mai mult una de rezidență și angajament.

Este important să subliniem acest punct. Am menționat faptul că există un consens social-democratic în Scoția. Adevărat, el nu este într-atîta de diferit de cel al altor regiuni din Marea Britanie, dar valorile și preferințele politice ale scoțienilor sînt mai apropiate de centru-stînga decît cele ale restului Marii Britanii. În particular, ei sînt mai pregnant în favoarea unui tip mai puțin exclusivist de școală, a distribuirii mai echilibrată a bunăstării, în favoarea suportării unor impozite mai mari dar care să asigure servicii mai bune. În concluzie, Scoția este mai socialistă, mai liberală și mai puțin britanic-națională decît restul Angliei.

Î: Vrei să spui că scoțienii au încetat să mai fie britanici?

R: Nu. Am spus mai puțin britanici. Este adevărat că oamenii din Scoția mai degrabă afirmă că sînt scoțieni decît britanici (42% la 36%) și dau prioritate faptului de a fi scoțieni. Fără îndoială, ei continuă să aibă identitate dublă; aproximativ 70% din scoțieni acceptă faptul de a fi „britanic” drept parte a naționalității lor. Bineînțeles că oamenii vor apela la termenii „scoțian” și „britanic” în funcție de context și de ceea ce ei consideră mai potrivit la momentul respectiv. De exemplu, cînd am cerut oamenilor, în studiul referendumului, să-și decline

naționalitatea, 33% din ei au spus că sînt scoțieni, nu britanici. Aceasta în comparație cu 23% din studiul alegerilor de anul trecut. Este probabil că acest lucru a fost influențat de faptul că referendumul a fost un eveniment „scoțian”. „Scoțianismul” a fost mai izbitor decît în contextul alegerilor britanice. Cu alte cuvinte, oamenii sînt destul de complecși în legătură cu eticheta de identitate la care apelează în contexte diferite. Problema rămîne, totuși, că fiind scoțian mai debragă decît britanic este pe muchie de cuțit în aceste zile. Am putea întreba:

Î: Unde duc toate acestea? Este devoluția o punte spre independență așa cum speră PNS? Sau este sfîrșitul drumului?

R: Ar trebui să avem puteri supranaturale ca să putem răspunde. Să analizăm însă opțiunile înainte de a încheia. Vechiul *status quo* — de a nu avea nici un fel de parlament, altul decît cel de la Westminster — nu mai este o opțiune. Am observat că ai folosit în întrebarea ta cuvîntul „devoluție”. În sensul strict, aceasta înseamnă „devoluția” puterii și a responsabilităților. Aș putea să-ți cer să-mi îndeplinești dorințele, dar ele sînt dorințele mele. Aceasta este devoluția. Enoch Powell a afirmat odată că puterea delegată este putere reținută. Aceasta înseamnă că responsabilitatea principală — suveranitatea, dacă dorești — rămîne la Westminster. Cred că asta este ideea pe care o are primul ministru. Puterea rămîne la el — în calitate de membru al Parlamentului Britanic (el a spus englez, dar cred că a vrut să spună britanic).

Î: Și-atunci care este alternativa?

R: Termenul de „autogovernare” a intrat în circulație de cînd liberalii au încercat să o introducă în Irlanda, în anii 1880. Ei au fost înfrînți în încercarea lor de către Uniuniștii intransigenți, iar restul a devenit istorie. În multe privințe, totuși, termenul a supraviețuit și după aceea. Este, bineînțeles, ambiguu — poate să însemne devoluție în sensul pe care l-am folosit noi — ca și guvernare proprie, un alt termen ambiguu. El a fost folosit chiar și ca echivalent al independenței totale.

Î: Nu este asta un talmeș-balmeș conceptual?

R: Numai dacă crezi că aceste probleme au fost tranșate și rămîn încremenite în viața politică reală. Problema este că nu sînt. Este preferabil să privești întreaga chestiune ca pe un proces, nu un eveniment. Autogovernarea se poate întinde de la o devoluție concepută într-un mod îngust pînă la autonomie și independență oficială. Este un continuum de putere. La urma urmei, există un al treilea jucător pe această scenă — Uniunea Europeană — da, o altă uniune. Cine ne poate spune unde ne vom trezi în această geometrie variabilă a puterii în secolul următor?

Î: Cît va dura aceasta?

R: Am fi tentați să răspundem că va dura cît va dura. Amintiți-vă metafora care am folosit-o în deschidere — căsătoria de conveniență. Locul Scoției în Uniune de la 1707 încoace constituie o parte importantă a istoriei noastre. Am comite o mare greșală să negăm aceasta. Marea ei forță a stat în capacitatea ei de a se adapta la circumstanțe schimbătoare. Uniunea — cea cu Anglia, Țara Galilor și Irlanda de Nord — nu este cea în care am intrat la 1707. Această Uniune va conta pentru scoțieni dacă — și atîta timp cît — va fi avantajoasă. Noul Parlament este o adaptare majoră la condițiile economice, politice și sociale de la sfîrșitul secolului al XX-lea. Ne-am putea aștepta ca acest fapt să dea Uniunii Britanice (care se găsește în Uniunea Europeană) un nou avînt. Istoricii susțin că singura uniune acceptabilă pentru scoțieni în anul 1707 era aceea care le oferea controlul asupra instituțiilor sociale, a societății civile. Acest lucru este acum și mai adevărat.

Î: Nu ar trebui să privim mai degrabă spre viitor decît spre trecut?

R: Într-adevăr. Dar dacă nu învățăm din trecut, este posibil să îi repetăm greșelile. Problema este că s-ar putea să trăim într-o lume mai confuză, din punct de vedere constituțional vorbind, decît cea pe care am moștenit-o. Suveranitatea politică nu mai este un joc cu sumă nulă — dacă a fost vreodată. Scoția a fost confruntată cu acest fapt din momentul intrării în Uniunea Britanică în 1707. Un parlament nou ar putea să pună în lumină această problemă a suveranității și a responsabilității într-un mod nou, dar acest fapt nu e inevitabil. Trebuie să ne obișnuim să împărțim puterile între diferite nivele iar, în cazul scoțian, aceasta va implica o discuție despre relațiile dintre nivelul scoțian (național), britanic (statal) și european (supra-statal). Ce formă va lua această împărțire, rămîne de văzut. □

Traducere de Lia Conțiu

David McCrone, specialist în sociologia comparată a naționalismului, autor al volumelor: ***The Sociology of Nationalism: tomorrow's ancestors*** (1998); ***The Scottish Electorate: the 1997 general election and beyond*** (1999); ***Politics and Society in Scotland*** (1996); ***Scotland — the Brand: the making of Scottish Heritage*** (1995); ***Understanding Scotland: the sociology of a stateless nation*** (1992).

Alice Brown, politolog, profesor la Universitatea din Edinburgh, co-autoare a volumelor ***The Scottish Electorate*** (Macmillan, 1998), ***Politics and Society in Scotland*** (Macmillan, 1996, 1998), ***Gender Equality in Scotland*** (EOC, 1997) și ***A Major Crisis?*** (Dartmouth, 1996).

David McCrone și Alice Brown, ***A New Parliament and Scotland's Future***, dezbateră susținută în cadrul Lothian European Lecture, Edinburgh, 9 noiembrie 1998, și publicată cu acordul autorilor.